

Kommunstyrelsens pensionärsråd

**Protokoll nr 8 fört vid kommunstyrelsens pensionärsråds sammanträde
tisdagen den 9 september 2008 kl. 10.00 – 12.00**

Justerat den 10 september 2008

Ann-Marie Furumark

Eva Sahlin

Ordförande

Ann-Marie Furumark (PRO)

Vice ordförande

Eva Sahlin (SPF)

Ledamöter

Alex Margulies (PRO)

Barbro Karlsson (PRO)

Bror Lord (PRO)

Johnny Dahlin (SPF)

Mats Danielson (SPF)

Kerstin Rosenqvist Hedler (SPRF)

Ersättare

Kurt Blank (PRO)

Birgitta Gidlöf (PRO)

Sven Larsson (PRO)

Olle Eriksson (SPF)

Kjerstin Genell Andrén (SPF)

Berndt Holgersson (RPG)

Förhindrade: Laila Högdahl (SKPF), Karin Wilborg (SPF), Stig Alenlöv (SKPF) samt Kerstin Svenson (SPRF)

Dessutom var Gunnel Rohlin, Chatrin Engbo, Raili Karlsson, Marianne Hedenström (fr § 11), Staffan Halleskog och Marita Åkersten närvarande.

§ 1 Närvarande

Sekreteraren noterar närvaro.

§ 2 Val av justerare

Eva Sahlin utses att tillsammans med Ann-Marie Furumark justera dagens protokoll.

§ 3 Anmälan av övriga frågor samt fastställande av dagordning

En fråga under övrigt anmäls varefter dagordningen fastställs.

§ 4 Anmälan av protokollsjustering KPR 7/2008-08-12

Anmälan läggs med godkännande till handlingarna.

§ 5 Anmälan av protokollsjustering ÄN 8/2008-08-19

Anmälan läggs till handlingarna.
Rådet önskar ta del av de slutliga riktlinjerna för bidragsgivning till frivilliga organisationer för äldre – vilka sänds ut.

§ 6 Anmälan av protokollsjustering HKR 7/2008-08-12

Anmälan läggs till handlingarna.

§ 7 Tertialrapport 2 år 2008

Äldreförvaltningen prognostiserar att äldrenämnden kommer att redovisa ett nettoöverskott om 4,6 mnkr för verksamhetsåret 2008. Överskottet hänförs huvudsakligen till ej förbrukade medel för kostprojektet och för bedömningskansliet.

Med hänvisning till den övergripande verksamhetsuppföljningen bedömer förvaltningen att äldrenämnden under året arbetat mot de av stadens inriktningsmål som är relevanta för nämnden och att nämndens mål för verksamheten kommer att uppnås.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 8 Värdigt liv i äldreomsorgen – remiss SOU 2008:51

Värdighetsutredningen föreslår nya bestämmelser i socialtjänstlagen om en nationell värdegrund. Dessa bestämmelser tydliggör den människosyn som ska gälla i äldreomsorgen. Bedömningskriterier föreslås, enligt utredningen, utarbetas av Socialstyrelsen och länsstyrelserna. Ett nationellt instrument för behovsbedömning ska också utarbetas. Vidare föreslås ett frivilligt system för värdegrundsmärkning och att kommunerna ska kunna ge ersättning till enskilda personer som inte fått det bistånd som socialnämnden garanterat. Statliga stimulansbidrag för kompetensutveckling, informationsinsatser och värdegrundsmärkning föreslås också.

Rådet gör följande **uttalande**:

Det är anmärkningsvärt och lite sorgligt att det har ansetts nödvändigt att utreda och föreslå särskild lagstiftning för att Sveriges äldre invånare ska få en värdig behandling när de behöver samhällets stöd och omsorg. Som äldreförvaltningen skriver (s 3) ska *alla* medborgare kunna leva utifrån sin identitet och sin personlighet oberoende av ålder. "En av socialtjänstlagens grundläggande utgångspunkter är att alla lika värde."

Det är knappast möjligt att lagstiftningsvägen kommendera fram en viss människosyn eller önskvärda attityder till äldre och åldrande. Förslaget får ses som ett försök att på traditionellt svenskt sätt manifestera en nationell konsensus kring äldreomsorgen. Ett område som utredningen beskriver som problemtyngt och resurskrävande. KPR vill förstås inte motsätta sig ett så vällovligt förslag.

Vi kan i stort ställa oss bakom äldreförvaltningens utlåtande. I synnerhet vill vi med förvaltningen (s 5) beklaga att utredningen inte tar upp frågan om "grundförutsättningarna för att bedriva en god äldreomsorg", nämligen tillräckliga resurser för att svara mot mål och åtaganden. Man kan nämligen få intrycket att en lagstiftad värdegrund har syftet att höja kvaliteten i äldreomsorgen, något som enligt vår uppfattning kräver betydande resurstillskott.

I det sammanhanget vill vi instämma med förvaltningens stöd (s 7) för förslaget om ett nationellt instrument för biståndsbedömningen för att uppnå likvärdiga bedömningar över landet, oberoende av kommuners och nämnders ekonomiska situation.

Äldreförvaltningen för ett intressant resonemang (s 4) om utredningens kapitel 11, *Ökat inflytande för äldre*. Självklart kan en ny, individanknuten SoL-bestämmelse för äldre ta över begreppet "skälig levnadsnivå", en tänjbar bedömningsgrund som ger upphov till stora skillnader både mellan och inom kommuner. KPR stöder förslaget om den nya bestämmelsen i SoL, under förutsättning att den blir pregnant formulerad, så att den verkligen bidrar till att ge individen större kontroll över sin egen tillvaro.

I likhet med äldreförvaltningen (s 7) är vi mycket tveksamma till lagstiftning om skadeståndsliknande ersättning till enskilda personer. Förvaltningen argumenterar övertygande mot en sådan lagstiftning. KPR vill tillägga att man i förlängningen kan befara tvister och rättsprocesser som förvisso inte gagnar äldreomsorgen.

Slutligen vill KPR understryka vad förvaltningen påpekar om vikten av tydliga formuleringar och klara definitioner, så att olika tolkningar undviks. Detta bör gälla hela regelverket, så att överensstämmelse råder mellan lagstiftningens olika delar.

§ 9 Livskvalitet på äldreboendet – Revisionskontorets rapport 2008/3

Revisionskontorets granskning visar en god fysisk omvårdnad, men en generell brist på social stimulans och sociala aktiviteter inom vård- och omsorgsboendena för äldre. Granskningen visar därutöver att det finns brister i dokumentationen för den enskilde. Kontoret anser att det är en angelägen uppgift för stadsdelsnämnderna att, genom en individuell planering och uppföljning, säkerställa de äldres integritet, självbestämmande och delaktighet.

Revisionskontoret konstaterar att det i budget 2008 finns två verksamhetsmål angivna som berör livskvalitet för äldre i vård- och omsorgsboenden. Enligt kontoret ger dessa mål inte tillräcklig vägledning för verksamheten. Det behövs tydligare mål och indikatorer på både central och stadsdelsnämnds nivå. Det finns också behov av en för staden gemensam värdegrund med etiska riktlinjer som stöd i äldreomsorgen.

Rådet gör följande **uttalande**:

Tyvärr är vi inte förvånade över iakttagelserna i denna revisionsrapport. Den innehåller mycket som KPR vid tidigare tillfällen har påtalat. Vi kan därför upprepa vad vi sade när vi den 5 februari i år uttalade oss om äldreombudsmannens och äldreomsorgsinspektörernas rapporter för år 2007:

” Det är visserligen bra att rapporterna bekräftar de brister och missförhållanden som vi själva genom våra kontakter och egna upplevelser har kännedom om och som KPR vid många tillfällen har uttalat sig om. Å andra sidan är det beklämmande att så lite har hänt, trots beslutsfattarnas policybeslut och uttalade goda avsikter. När i en framtid ska KPR slippa upprepa sina kritiska uttalanden?”

På samma linje är äldreförvaltningen när man skriver: ”Äldreförvaltningen ser liksom revisionskontoret att vissa brister inom äldreomsorgen konstateras fortlöpande utan att det sker någon påtaglig förändring.” (s 4 överst)

Om revisionsrapporten nu kan leda till förbättringar, kan stadens äldre omsorgstagare och deras anhöriga få skäl att se ljusare på framtiden. Vi är dock inte så säkra på att beslut om en s k värdegrund kommer att väsentligt bidra till en sådan utveckling.

Vi vill gärna påpeka att revisionen har gällt boende med heldygnsomsorg. Det är inte så enkelt att där åstadkomma en stimulerande social miljö med meningsfulla aktiviteter. Men en kunnig och inkännande personal kan se och förstå också vad en gravt dement person behöver för sitt välbefinnande. Därför är individuella planer, som revisionen framhåller, mycket viktiga.

I stadens äldreplan för 2007--11 heter det att "kulturen ska ges stort utrymme i äldreomsorgen", något som KPR gladde sig åt när vi uttalade oss om planen i april 2007. Därför ser vi mycket positivt på äldre- och kulturförvaltningarnas pågående arbete med särskilda kulturinsatser inom äldreomsorgen. Vi instämmer i äldreförvaltningens ambition att kultur ska bli "ett naturligt inslag i det dagliga arbetet" (s 5). Enstaka evenemang räcker inte för att skapa en god och stimulerande social miljö.

KPR vill med eftertryck framhålla att en bättre livskvalitet för de äldre i stadens omsorg endast kan åstadkommas om staden anvisar mer resurser. För utevistelser, trevliga måltider, personliga pratstunder och social samvaro med kultur och underhållning krävs framför allt *mer personal*. Om staden menar allvar med sina mål och ambitioner måste äldreomsorgen få en betydligt större del av budgeten.

Slutligen efterlyser vi en plan för hur revisionens påpekanden ska följas upp och hur åtgärder som vidtas ska kontrolleras. Här behöver man inte avvakta en nationell värdegaranti.

§ 10 Inventering av stadens servicehus

Äldreförvaltningen har i samråd med stadsledningskontoret och Micasa fastigheter i Stockholm AB gått igenom servicehusens status. Resultatet redovisas i bifogad PM. Promemorian har beaktats i förvaltningens beredning av en plan för boende för äldre i Stockholm, vilken redovisas i ett annat tjänsteutlåtande.

Rådet lägger anmälan till handlingarna.

§ 11 GSM-lösning för trygghetstelefoni

Vissa personer som blir beviljade trygghetslarm saknar fast telefoni. Det finns tekniska lösningar som gör att trygghetslarm likväl kan fungera. För att personer som bor i olika stadsdelsområden ska behandlas lika behövs kommuncentrala riktlinjer eller rekommendationer.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 12 Redovisning av medarbetarenkäten 2008

Stockholms stad har genomfört en medarbetarenkät där samtliga tillsvidareanställda i staden har haft möjlighet att besvara frågor om organisation, ledarskap, delaktighet, medarbetarskap, kompetensutveckling, trivsel, arbetsklimat, arbetsbelastning och hälsa. Enkäten visar på ett bra resultat för staden totalt sett och för äldreförvaltningen. Förvaltningens medarbetare är nöjda framförallt inom områdena trivsel och medarbetarskap. Enkätresultatet utgör ett bra underlag för förvaltningen att arbeta vidare utifrån.

Rådet lägger anmälan till handlingarna.

§ 13 Utveckling av e-tjänst – digital omvårdnadsjournal - omsorgsdagboken

I samband med äldrenämndens beslut om verksamhetsplan för år 2007 angavs bl.a. följande: "Ett led i informationsarbetet är att digitala omvårdnadsjournaler, där den anhörige via Internet eller telefon kan se hur omsorgen utförs, ska införas". Äldreförvaltningen har på uppdrag av äldrenämnden i samarbete med stadsledningskontoret utrett teknik och säkerhet för införande av digitala omvårdnadsjournaler (omsorgsdagbok). Äldreförvaltningen föreslår att äldrenämnden uppdrar åt förvaltningen att fortsätta med arbetet att utveckla omsorgsdagboken och att genomföra införandet av e-tjänsten Omsorgsdagboken. Utvecklingen av Omsorgsdagboken ligger helt i linje med den nationella It – strategin. Äldreförvaltningen föreslår vidare att uppdraget vidgas till att Omsorgsdagboken ska vara åtkomlig för alla äldre som har någon form av insats inom äldreomsorgen och inte bara till äldre som endast har hemtjänst.

Rådet har ingen erinran.

§ 14 Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap 1§ socialtjänstlagen, kvartal 2 2008

Enligt socialtjänstlagen (SoL) 16 kap. 6 f-h § är kommunerna skyldiga att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte verkställts inom tre månader. Kommuner som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som någon är berättigad till enligt beslut av kommunen, kan av länsrätten åläggas att betala en särskild avgift. I förslaget till Lag om valfrihetssystem (LOV) föreslås ett tillägg i socialtjänstlagen som innebär att kommunen får avvakta med att verkställa

biståndsbeslut om den enskilde själv begär detta. Detta för att socialtjänstlagen inte ska begränsa den enskildes möjlighet att välja utförare.

Rådet har ingen erinran.

§ 15 Anmälan av Branschrådets protokoll 2008-05-30

Rådet lägger anmälan till handlingarna.

§ 16 Uppföljning av ramavtal om enstaka platser, stadens vård- samt hemtjänst i kommunal och privat regi 2006 och 2007

Kommunfullmäktige beslutade 2005-12-12 om en uppföljningsmodell för äldreomsorgen som innebär att alla verksamheter som är belägna inom stadsdelsnämndernas områden och att verksamheter som Stockholms stad har ramavtal med ska följas upp.

Genomförda uppföljningar visar i stort på fungerande verksamheter med god omsorg och gott bemötande. Inom vård- och omsorgsboendena bedrivs en god hälso- och sjukvård.

Omsorgspersonalens utbildningsnivå redovisas vara över 80% vid de flesta enheterna oavsett verksamhets- och regiform. Den genomsnittliga personalomsättningen 2007 per verksamhetsområde varierar mellan 3% och 8%.

De brister som framkommer inom vård- och omsorgsboendena är dokumentation, namnskyftar på personalen, genomförandeplaner och kompetensutvecklingsplaner, valmöjlighet av två varmrätter respektive tidpunkt för måltiderna samt riskbedömning främst avseende nutrition. Bristerna inom hemtjänsten avser främst rutiner för hantering av egna medel, delegering från primärvården och den sociala dokumentationen samt rutiner för hantering av nycklar, synpunkter och klagomål hos några enheter.

Rådet gör följande **uttalande**:

Det är svårt att dra säkra slutsatser utifrån denna omfattande men ofullständiga rapport. Samtliga berörda enheter har inte lämnat in rapporter. Vi vill därför understryka äldreförvaltningens förslag (s 9) om att "förtydliga kravet på årlig uppföljning av samtliga enheter".

Först när så blir fallet och när stadsdelsnämnderna utför sina uppföljningar på samma sätt blir det möjligt att se mönster och tendenser i ett jämförande perspektiv.

Framför allt måste uppföljningen kompletteras med brukarundersökningar. För KPR är det de äldres erfarenheter och upplevelser av kvalitet och servicenivå som ger den slutliga bilden av den äldreomsorg som staden finansierar.

§ 17 Förvaltningschefens information

- Ett bra liv – på Älvsjömässan 9-11 september. Äldreförvaltningen medverkar.
- Inbjudan till Äldreomsorgsdagarna den 5-6 november 2008
Program: <http://www.fortbild.se/pdfkatalog/6868.pdf>
Fyra deltagare anmäls till nämndsekreteraren
- Utställning Boende i tiden
- Utdelas och föredras Äldreomsorgsinsatser till andel av befolkningen 65år-w
- Kultursamarbete i Äldrevården
- Nationell IT-strategi. Möte med elever från Tensta gymnasium för idéer till utveckling för staden.
- Niklas Bjurström, Socialstyrelsen, kommer på inbjudan till rådets möte den 11 november för att ge en lägesrapport om effekterna av socialstyrelsens stimulansbidrag.
- Utdelas Socialstyrelsens rapport: "Öppna jämförelser inom vården och omsorgen om äldre 2008 – verksamhetens kvalitet".
- Uppdaterad matrikel för kommunstyrelsens pensionärsråd

§ 18 Övriga frågor

- På rådets fråga om utvecklingen inom Vintertullens äldreboende, meddelas att ärendet aktuellt bereds inom ansvarig stadsdelsnämnd.

Vid protokollet

Göran Edenberg
sekreterare